Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

21 päivänä maaliskuuta 2013 *

Alueellinen tukijärjestelmä — Investoinnit maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen — Komission päätös — Soveltumattomuus sisämarkkinoille — Soveltumattomien tukien poistaminen — Ajankohta, jolloin tuki on myönnetty — Luottamuksensuojan periaate

Asiassa C-129/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt (Saksa) on esittänyt 27.2.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 8.3.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Magdeburger Mühlenwerke GmbH

vastaan

Finanzamt Magdeburg,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit G. Arestis, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (esittelevä tuomari) ja J. L. da Cruz Vilaça,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja N. Graf Vitzthum,

— Euroopan komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja T. Maxian Rusche,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Saksan maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen nykyisten alueellisten tukijärjestelmien perusteella mahdollisesti myönnetyistä valtiontuista 20.5.1998 tehdyn komission päätöksen 1999/183/EY (EYVL 1999, L 60, s. 61) 2 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Magdeburger Mühlenwerke GmbH (jäljempänä Magdeburger Mühlenwerke) ja Finanzamt Magdeburg (jäljempänä Finanzamt) ja jossa on kyse siitä, että Finanzamt on kieltäytynyt investointituen määrää laskettaessa ottamasta huomioon tiettyjä myllyteollisuuteen tehtyjä investointeja.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Maa- ja metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamista koskevien investointien valintaperusteista sekä päätöksen 90/342/ETY kumoamisesta 22.3.1994 tehdyn komission päätöksen 94/173/ETY (EYVL L 79, s. 29) liitteessä olevan 2.1 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetään seuraavaa:

”2.1 Vilja- ja riisialalla (lukuun ottamatta siemeniä) pois suljetaan seuraavat investoinnit:

— myllyteollisuutta – – koskevat investoinnit.”

4 Euroopan yhteisöjen komissio antoi vuonna 1995 maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan investointeihin liittyviä valtiontukia koskevat suuntaviivat (EYVL 1996, C 29, s. 4; jäljempänä maataloutta koskevat suuntaviivat). Se toimitti kyseiset suuntaviivat jäsenvaltioille 20.10.1995 päivätyllä kirjeellä nro SG(95) D/13086.

5 Mainittujen maataloutta koskevien suuntaviivojen 3 kohdan b alakohdassa komissio täsmensi muun muassa, että ”yhdenkään myönnetyn valtiontuen, joka liittyy – – investointeihin tai joka [päätöksen 94/173] liitteen 2 kohdassa suljetaan ehdottomasti pois, ei voida katsoa olevan yhteensopiva yhteismarkkinoiden kanssa”. Tuon saman kohdan b alakohdasta ilmenee, että se koskee muun muassa alueellisen tukijärjestelmän mukaisesti myönnettyjä tukia.

6 Päätöksen 1999/183 päätösosassa säädetään muun muassa seuraavaa:

”1 artikla

Saksan kansalliset alueelliset tukijärjestelmät eivät sovellu yhteismarkkinoille – – siltä osin kuin ne eivät noudata komission [Saksan liittotasavallalle] 20 päivänä lokakuuta 1995 päivätyssä kirjeessään (SG(95) D/13086) ilmoittamia suuntaviivoja ja aiheellisia toimenpiteitä maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen tehtäviin investointeihin liittyvän valtiontuen osalta.

2 artikla

[Saksan liittotasavallan] on kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen [tiedoksiantamisesta] muutettava tai tarvittaessa poistettava nykyiset tuet ja nykyiset tukijärjestelmät sen varmistamiseksi, että ne soveltuvat yhteismarkkinoille. Erityisesti 1 artiklassa tarkoitettujen suuntaviivojen 3 kohdan b alakohdan mukaisesti [Saksan liittotasavallan] on huolehdittava siitä, että

1) valtion tukea maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen tehtäviin investointeihin ei myönnetä – – investointeihin, jotka suljetaan ehdottomasti pois [päätöksen 94/173] liitteen 2 kohdassa,

– –

3 artikla

[Saksan liittotasavallan] on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen noudattamiseksi toteuttamistaan toimenpiteistä kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta.

– –”

Saksan oikeus

7 Investointiavustuksista 22.1.1996 annetussa laissa (Investitionszulagengesetz), jonka tavoitteena oli yksityisyritysten tekemien investointien nopeuttaminen ja tehostaminen tuettavalla alueella eli Berliinin osavaltiossa ja uusissa osavaltioissa, säädettiin investointiavustuksen maksamisesta valtionavustuksen muodossa verovelvollisille, jotka olivat tehneet yrityksessään tiettyjä investointeja.

8 Kyseisen lain 2 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Avustukseen oikeuttavia investointeja ovat – – sellaisten käyttöomaisuuteen kuuluvien uusien kuluvien irtaimien hyödykkeiden hankkiminen ja tuottaminen, jotka vähintään kolme vuotta niiden hankkimisen tai tuottamisen jälkeen

1) kuuluvat yrityksen tai yrityksen kiinteän toimipaikan käyttöomaisuuteen tuetulla alueella,

2) ovat edelleen yrityksen kiinteässä toimipaikassa tuetulla alueella ja

3) ja joiden käyttö yksityistarkoituksiin on joka vuosi enintään 10 prosenttia kokonaiskäytöstä.”

9 Saman pykälän 2 momentissa eritellään investoinnit, joille ei voida myöntää investointiavustusta. Sen 4 kohdan, joka lisättiin verohelpotuksista 19.12.1998 annetulla vuoden 1999 lailla (Steuerentlastungsgesetz 1999), joka tuli voimaan 24.12.1998, mukaan avustusta ei myönnetä muun muassa

”4) hyödykkeisiin, jotka avustukseen oikeutettu henkilö on hankkinut – – 2.9.1998 jälkeen ja jotka on mainittu – – [päätöksen 94/173] liitteen 2 kohdassa”.

10 Kyseisen lain 3 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Investointeihin voidaan myöntää avustusta, kun avustukseen oikeutettu henkilö

4. on aloittanut ne 30.6.1994 jälkeen ja saanut ne päätökseen ennen 1.1.1999 ja kun kyse on investoinneista jalostusteollisuuden yrityksiin – –.”

11 Kyseisen säännöksen neljännessä ja viidennessä virkkeessä täsmennetään seuraavaa:

”Investoinnit katsotaan saatetun päätökseen silloin, kun hyödykkeet on hankittu – –. Investoinnit katsotaan aloitetuksi silloin, kun hyödykkeet on tilattu – –.”

12 Mainitun lain 4 §:n ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Investointiavustuksen laskentaperuste muodostuu tilikauden aikana tehtyjen tuettujen investointien – – hankintakustannusten summasta.”

13 Kyseisen lain 6 §:n 1 momentissa säädetään, että ”investointiavustusta koskeva hakemus on esitettävä ennen sitä tilikautta, jolloin investoinnit on saatu päätökseen, seuraavan kalenterivuoden 30 päivää syyskuuta”.

14 Tuloverolain soveltamisasetuksen (Einkommensteuer-Durchführungsverordnung) 9a §:n mukaan hankintavuodella tarkoitetaan ”luovutusvuotta – –”.

15 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhaltin mukaan Bundesfinanzhofin (veroasioita käsittelevä liittovaltion ylin tuomioistuin) oikeuskäytännöstä ilmenee, että luovutuspäivää on pidettävä ajankohtana, jolloin tavara on valmis käytettäväksi hankkijan yrityksessä.

Asian tausta ja ennakkoratkaisukysymys

16 Investointiavustuksista 22.1.1996 annetussa laissa ei alun perin ollut rajoitettu maatalouden alaan liittyviä investointeja, koska Saksan liittotasavallan hallituksen mielestä maataloutta koskevia suuntaviivoja oli pidettävä suosituksena, joka ei sitonut sitä.

17 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että Saksan liittotasavalta ilmoitti investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain komissiolle 31.5.1995 EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Komissio tarkasteli sitä asiakirjojen N494/A/95 ja N710/C/95 yhteydessä ja hyväksyi sen 29.11.1995 tekemällään päätöksellä, jossa se täsmensi, että kyseistä tukijärjestelmää sovellettaessa on noudatettava muun muassa maatalouteen sovellettavia yhteisön oikeuden säännöksiä.

18 Komissio kehotti maataloutta koskevilla suuntaviivoilla jäsenvaltioita vahvistamaan kahden kuukauden kuluessa, että ne noudattaisivat viimeistään 1.1.1996 alkaen mainittuja suuntaviivoja muuttamalla voimassa olevia tukiaan. Tällaisen vahvistuksen jäädessä saamatta komissio varasi itselleen oikeuden aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn muodollisen tutkintamenettelyn. Saksan liittotasavalta ei noudattanut kyseistä pyyntöä.

19 Komissio päätti siis 12.6.1996 aloittaa Saksassa voimassa olevien maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen liittyvien alueellisten tukiohjelmien osalta muodollisen tutkintamenettelyn. Kyseinen päätös julkaistiin 5.2.1997 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä (EYVL C 36, s. 13).

20 Menettely päätettiin 20.5.1998 tekemällä kyseisenä päivänä päätös 1999/183, joka annettiin 2.7.1998 tiedoksi Saksan liittotasavallalle.

21 Saksan liittotasavallan valtiovarainministeriö ilmoitti 18.9.1998 päivätyllä kirjeellä, joka julkaistiin 28.9.1998 Bundessteuerblattissa (liittovaltion virallinen verolehti, jäljempänä BStBl.), osavaltioiden ylimmille veroviranomaisille, että muun muassa päätöksen 94/173 liitteen 2 kohdassa tarkoitettuihin investointeihin ei enää 3.9.1998 alkaen saa myöntää investointiavustuksia, ja totesi, että investointiavustuksista 22.1.1996 annettua lakia oli tarkoitus muuttaa tämän mukaisesti (jäljempänä 18.9.1998 päivätty kirje).

22 Saksan lainsäätäjä teki verohelpotuksista annetulla vuoden 1999 lailla tämän tuomion 9 kohdassa mainitun muutoksen investointiavustuksista 22.1.1996 annettuun lakiin.

23 Magdeburger Mühlenwerke, jolla on uusissa osavaltioissa myllyteollisuusyritys, haki 10.9.1999 noin 5,9 miljoonan Saksan markan (DEM) suuruista investointiavustusta vuoteen 1998 liittyviin investointeihin.

24 Finanzamt kuitenkin katsoi, että tukikelpoisia investointeja oli ainoastaan 1,9 miljoonan DEM:n arvosta. Se kieltäytyi näet ottamasta huomioon tuen laskentaperusteessa investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain 2 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti investointeja, joiden osalta sitova investointipäätös oli tehty viimeistään 2.9.1998 mutta luovutus oli tapahtunut vasta kyseisen päivämäärän jälkeen.

25 Magdeburger Mühlenwerke nosti 26.9.2001 kyseisestä päätöksestä kanteen Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhaltissa ja väitti, että investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain 2 §:n 2 momentin 4 kohdan lisäämisellä loukataan perustuslakiin perustuvaa taannehtivuuskiellon periaatetta.

26 Magdeburger Mühlenwerke väitti erityisesti, että investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain 2 §:n 2 momentin 4 kohdan taannehtivalla vaikutuksella oli loukattu sen perusteltua luottamusta, sillä yhtäältä tuen hakijalle syntyy sen säännöksen nojalla, jonka perusteella tuki myönnetään, perusteltu luottamus siitä hetkestä alkaen, jolloin investointipäätös tehdään. Magdeburger Mühlenwerke teki kuitenkin investointipäätöksensä ennen 3.9.1998, eikä Saksan lainsäätäjä ole liittänyt tuohon säännökseen mitään unionin oikeuteen perustuvaa varausta eikä ottanut käyttöön jo toteutettuihin investointeihin sovellettavaa siirtymäjärjestelmää.

27 Kyseinen yhtiö olisi toisaalta voinut saada tiedon siitä, ettei investointiavustusta ollut mahdollista saada, vasta aikaisintaan 28.9.1998 eli silloin, kun 18.9.1998 päivätty kirje julkaistiin BStBl:ssä, ja sen jälkeen, kun siitä tiedon saamiselle varattu asianmukainen ajanjakso oli kulunut.

28 Finanzamt väitti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että päätös 94/173 oli julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä 23.3.1994 ja kaikilla oli siitä lähtien ollut mahdollisuus tutustua siihen siten, että kyseisestä päivämäärästä alkaen tuenhakijoiden perusteltua luottamusta ei voitu enää suojata.

29 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt päätti 20.12.2007 lykätä asian käsittelyä ja esittää Bundesverfassungsgerichtille kysymyksen siitä, onko investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain 2 §:n 2 momentin 4 kohta yhteensoveltuva perustuslakiin perustuvan taannehtivuuskiellon kanssa. Se täsmensi tässä yhteydessä, että koska investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain riidanalaista muutosta sovelletaan Saksan oikeuskäytännön ja oikeuskirjallisuuden nojalla myös sitoviin investointipäätöksiin, jotka investoija on tehnyt ennen uuden lainsäädännön voimaantuloa, kyseisellä muutoksella on taannehtiva vaikutus.

30 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhaltin mukaan tuki olisi katsottava myönnetyksi silloin, kun sitova investointipäätös tehdään. Kansallisella tukijärjestelmällä on näet ollut kannustava vaikutus, kun investoija on kerran sen johdosta tehnyt investointipäätöksen. Kyseinen tulkinta saa sen mielestä tukea päätöksen 1999/183 sanamuodosta, jonka mukaan päätöstä on noudatettava tietyn määräajan kuluessa. Päätöksen 1999/183 2 artiklaa on lisäksi tulkittava luottamuksensuojan periaatteen valossa.

31 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt katsoi tässä yhteydessä, että komissio oli luottamuksensuojasta huolestuneena hyväksynyt päätöksellä 1999/183 siirtymäjärjestelmän ennen mainitun päätöksen julkaisemista tehtyjen sitovien investointipäätöksien osalta. Koska Saksan liittotasavallalla oli ollut mahdollisuus ottaa käyttöön siirtymäjärjestelmä ja koska se päätti muuttaa investointiavustuksista 22.1.1996 annettua lakia taannehtivasti, riidanalaista lainsäädännön muutosta ei siis voitaisi perustella yleisellä edulla.

32 Bundesverfassungsgericht totesi 4.10.2011 antamallaan määräyksellä, ettei pyyntöä voitu ottaa tutkittavaksi, koska muun muassa ennen kuin Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt saattoi asian Bundesverfassungsgerichtin käsiteltäväksi, sen olisi pitänyt tiedustella unionin tuomioistuimelta sitä, koskeeko päätöksen 1999/183 2 artiklan 1 alakohta investointitukia, joiden osalta sitova investointipäätös oli tehty viimeistään 2.9.1998 mutta tavara oli luovutettu vasta kyseisen päivämäärän jälkeen.

33 Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt päätti tämän perusteella lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [päätöksellä 1999/183] jätetty Saksan lainsäätäjälle [investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain] 2 §:n 2 momentin 4 kohdan muotoilun osalta sellaista täytäntöönpanoa koskevaa harkintavaltaa, joka kattaisi järjestelyn, jolla edistetään kyseisen säännöksen piiriin kuuluvia investointeja, joiden osalta sitova investointipäätös on tehty ennen [päätöksen 1999/183] täytäntöönpanolle varatun ajan päättymistä tai ennen suunniteltujen toimenpiteiden julkaisemista [BStBl:ssä], vaikka investointitavaran luovuttaminen sekä avustuksen vahvistaminen ja maksaminen tapahtuu vasta sen jälkeen?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään, estääkö päätöksen 1999/183 2 artikla myöntämästä myllyteollisuuteen liittyviä investointitukia, joiden osalta sitova investointipäätös on tehty ennen Saksan liittotasavallalle kyseisen päätöksen noudattamiseksi varatun määräajan päättymistä tai ennen tässä tarkoituksessa toteutettujen toimenpiteiden julkaisemista BStBl:ssä, kun investointitavaran luovuttaminen sekä avustuksen vahvistaminen ja maksaminen tapahtuu vasta mainitun määräajan päättymisen tai mainitun julkaisemisen jälkeen.

35 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kun otetaan huomioon pääasian olosuhteet, Finanzgericht des Landes Sachsen-Anhalt pohtii etenkin sitä ajankohtaa, jolloin tuki on katsottava myönnetyksi, sekä luottamuksensuojan periaatteen vaatimuksia.

36 Tässä yhteydessä on korostettava, että päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan Saksan liittotasavallan on huolehdittava siitä, että sen jälkeen, kun kahden kuukauden määräaika kyseisen päätöksen tiedoksiantamisesta on päättynyt eli tässä tapauksessa 3.9.1998 jälkeen, uusia muun muassa myllyteollisuutta koskevia investointitukia ei enää myönnetä.

37 On huomautettava, että SEUT 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan on niin, että jos komissio toteaa, että valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei sovellu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee päätöksen siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä. Tämän tuomion 36 kohdassa mainittu määräaika on siis myönnetty Saksan liittotasavallalle ainoastaan pääasiassa kyseessä olevien tukien muuttamiseksi tai tarvittaessa niiden kumoamiseksi.

38 Päätöksessä 1999/183 ei myöskään säädetä mistään siirtymäjärjestelmästä. On siis todettava, että kielto myöntää 2.9.1998 jälkeen myllyteollisuuteen liittyviä investointitukia on ehdoton.

39 Tästä seuraa, että päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan ei ole mahdollista, että 2.9.1998 jälkeen myönnetään myllyteollisuuteen liittyviä investointitukia.

40 Siitä, minä ajankohtana pääasiassa kyseessä oleva investointiavustus on myönnetty, on huomautettava, että tuet on katsottava myönnetyiksi silloin, kun oikeus niiden saamiseen myönnetään tuensaajalle sovellettavan kansallisen säännöstön nojalla.

41 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on siis määritettävä sovellettavan kansallisen oikeuden perusteella se ajankohta, jolloin mainittu tuki on katsottava myönnetyksi. Sen on tässä tarkoituksessa otettava huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa kyseisen tuen saamiselle asetetut edellytykset.

42 Jos kaikki mainitut edellytykset olivat täyttyneet viimeistään 2.9.1998, päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistetulla kiellolla ei siis ole vaikutusta tuen vastaavan osan maksamiseen, koska kyseisessä päätöksessä ei edellytetä perittävän takaisin jo myönnettyjä tukia. Jos sitä vastoin kaikki edellytykset olivat täyttyneet vasta kyseisen päivämäärän jälkeen, mainittua kieltoa sovelletaan varauksetta.

43 Tämän vuoksi on korostettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on huolehdittava siitä, ettei päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettua kieltoa kierretä. Kuten tämän tuomion 8–15 kohdassa oleva esitys näyttää osoittavan, yhtenä niistä Saksan oikeudessa asetetuista edellytyksistä sille, että oikeus investointiavustukseen saadaan, on joka tapauksessa edellytys, jonka mukaan investointi on pitänyt saattaa päätökseen. Kansallinen tuomioistuin ei siis voi päätöksen 1999/183 tekemisen jälkeen katsoa, että oikeus kyseiseen tukeen on saatu silloin, kun tuen hakija tekee sitovan investointipäätöksen.

44 Kun otetaan huomioon etenkin kyseisen päätöksen 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistetun kiellon ehdottomuus ja se, että asetettu määräaika on myönnetty Saksan liittotasavallalle ainoastaan voimassa olevien tukien ja tukijärjestelmien muuttamiseksi tai tarvittaessa niiden poistamiseksi niiden sisämarkkinoille soveltuvuuden varmistamiseksi, se, että kansalliset viranomaiset tulkitsevat pääasiassa kyseessä olevan tuen myöntämisedellytyksiä tavalla, jolla siirretään eteenpäin sitä ajankohtaa, jolloin kyseinen tuki katsotaan myönnetyksi, merkitsisi näet mainitun kiellon kiertämistä.

45 Tukitoimenpiteen kannustava vaikutus kuuluu lisäksi sen sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevan tutkinnan piiriin (ks. vastaavasti asia C-544/09 P, Saksa v. komissio, tuomio 15.9.2011, 68 kohta). On siis vielä todettava, ettei sillä, että investointiavustuksista 22.1.1996 annetulla lailla on voinut olla kyseisiin investointeihin kannustava vaikutus, ole merkitystä määritettäessä sitä ajankohtaa, jolloin tuki on katsottava myönnetyksi.

46 Siltä osin kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, edellyttävätkö luottamuksensuojan periaatteen vaatimukset sitä, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tapauksessa ennen 3.9.1998 tehdyn sitovan investointipäätöksen perusteella voitaisiin kuitenkin myöntää tukea, on huomautettava, että komissio aloitti 12.6.1996 muodollisen tutkintamenettelyn muun muassa investointiavustuksista 22.1.1996 annetun lain nojalla myönnettyjen myllyteollisuuteen liittyvien investointitukien osalta ja että kyseisen menettelyn aloittamista koskeva päätös julkaistiin 5.2.1997 Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

47 Vaikka oletetaan, että huolellinen taloudellinen toimija olisi ennen mainittua julkaisemista voinut väittää, että hänellä on perusteltu luottamus tällaisen tuen myöntämiseen, hän ei voinut kuitenkaan elätellä tällaista luottamusta enää kyseisen julkaisemisen jälkeen. Muodollisen tutkintamenettelyn aloittaminen merkitsee näet sitä, että komissiolla on vakavia epäilyjä kyseisen tuen soveltuvuudesta unionin oikeuden kanssa. Huolellinen taloudellinen toimija ei siis voi kyseisestä ajankohdasta alkaen luottaa tuen pysyvyyteen.

48 Tämän tuomion 46 ja 47 kohdassa esitetyistä syistä myöskään sillä, että 18.9.1998 päivätty kirje julkaistiin BStBl:ssä, ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, onko pääasian kantajalla perusteltu luottamus.

49 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kysymykseen on vastattava, että päätöksen 1999/183 2 artiklaa on tulkittava siten, että se estää myöntämästä myllyteollisuuteen liittyviä investointitukia, joiden osalta sitova investointipäätös on tehty ennen Saksan liittotasavallalle kyseisen päätöksen noudattamiseksi asetetun määräajan päättymistä tai ennen tässä tarkoituksessa toteutettujen toimenpiteiden julkaisemista BStBl:ssä, kun investointitavaran luovuttaminen sekä avustuksen vahvistaminen ja maksaminen tapahtuvat vasta kyseisen määräajan päättymisen tai kyseisen julkaisemisen jälkeen, jos investointiavustus katsotaan myönnetyksi vasta mainitun määräajan päättymisen jälkeen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on määritettävä se ajankohta, jolloin

pääasiassa kyseessä olevan kaltainen investointiavustus on katsottava myönnetyksi, ottamalla huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa kyseisen tuen saamiseksi asetetut edellytykset ja huolehtimalla siitä, että päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettua kieltoa ei kierretä.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Saksan maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen nykyisten alueellisten tukijärjestelmien perusteella mahdollisesti myönnetyistä valtiontuista 20.5.1998 tehdyn komission päätöksen 1999/183/EY 2 artiklaa on tulkittava siten, että se estää myöntämästä myllyteollisuuteen liittyviä investointitukia, joiden osalta sitova investointipäätös on tehty ennen Saksan liittotasavallalle kyseisen päätöksen noudattamiseksi asetetun määräajan päättymistä tai ennen tässä tarkoituksessa toteutettujen toimenpiteiden julkaisemista Bundessteuerblattissa, kun investointitavaran luovuttaminen sekä avustuksen vahvistaminen ja maksaminen tapahtuvat vasta kyseisen määräajan päättymisen tai kyseisen julkaisemisen jälkeen, jos investointiavustus katsotaan myönnetyksi vasta mainitun määräajan päättymisen jälkeen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on määritettävä se ajankohta, jolloin pääasiassa kyseessä olevan kaltainen investointiavustus on katsottava myönnetyksi, ottamalla huomioon kaikki kansallisessa oikeudessa kyseisen tuen saamiseksi asetetut edellytykset ja huolehtimalla siitä, että päätöksen 1999/183 2 artiklan ensimmäisessä kohdassa vahvistettua kieltoa ei kierretä.

Allekirjoitukset